

Populus x
canadensis

29

Canada populier

De Althæa Pers

AS

BLAD

BLOEIWIJZE

BIJPRODUCT

STUIFMEEL

WORTEL

ZAAD

ZOMERTAK

HOUT

SCHORS

VRUCHT

GASTEN DIERLIJK

GASTEN PLANTAARDIG

TAKDOORSNEDE

WINTERTAK

Populus x canadensis

Canada populier

De Canada populier is een telg uit de wilgenfamilie, waartoe alle wilgen, populieren en abelen behoren. De naam *populus* was ook bij de Romeinen de gewone, Latijnse naam voor populier. Het woord betekent echter ook volk. De Romeinen beluisterden in het geruis van de bladeren het geroezemoes van het volk, in de straten en op de pleinen van Rome. Oude volksnamen zijn peppel, pappel en popel.

¶ Populieren zijn bomen waarvan de bladeren bij het minste zuchtje wind bewegen. Zij geven dus een tamelijk onrustig beeld, zodanig dat dit de aanleiding is geweest tot het ontstaan van het werkwoord popelen. Hiermee is de populier een van de twee bomen die in de Nederlandse taal hun naam gegeven hebben aan een werkwoord. De andere boom is de beuk.

¶ De Canada populier is een verzamelnaam van talrijke bastaarden, die verkregen zijn door kruising van de *populus nigra* en de *populus detoides*, de Amerikaanse populier.

¶ De Canada populier is sinds het midden van de 19e eeuw in ons land aangeplant. Hij is ongetwijfeld de meest aangeplante boomsoort in Nederland. In het wild tref je deze boom niet aan. Van de populieren zijn overigens alleen de zwarte populier, zij het uiterst zeldzaam, en de ratelpopulier in het wild te vinden.

¶ De populier is een zeer snelle groeier. Om die reden wordt de boom in Vlaanderen ook wel *gauwgroot* genoemd. De populier wordt veel aangeplant als voorloper van langzamer groeiende bomen in nieuw aan te leggen bossen. Er ontstaat dan al snel een bosbeeld van hogere bomen. Later, als de andere aanplant flink is gegroeid, worden de populieren er tussenuit gehaald. Ook zien we hem veel in windsingels en langs wegen, rivieren en kanalen. Hoe zou de Flevopolder er uit zien zonder populieren? In kleigebieden en in de Noord-Brabantse en Limburgse beekdalen zijn grote oppervlakten met de Canada populier beplant.

¶ Een bijzondere eigenschap van de Canada populier is zijn vermogen tot zelfsnoei. Van tijd tot tijd dunt hij zichzelf uit. In de tak vormt zich een dun kurklaagje. Is dat laagje rijp dan breekt de tak op die plek af en blijft er een keurig afgedicht breukvlak achter. Daardoor is de grond onder de boom na een zware storm dikwijls bezaaid met afgewaaide takken. De boom is daarom niet geschikt als aanplant vlak langs wegen.

¶ De oudst bekende Canada populier staat in Bleskensgraaf en werd rond 1835 aangeplant. De dikste is te vinden bij Doesburg en heeft een stamomvang van zeven meter.

¶ Canada populieren zijn hoge bomen met een wijde, onregelmatige, lichte kroon. Ze kunnen een hoogte bereiken van ruim dertig meter. Oudere exemplaren hebben een diep gegroefde stam.

¶ Populieren zijn tweehuizig, dat wil zeggen dat er mannelijke en vrouwelijke exemplaren bestaan. De bloemen bestaan uit hangende katjes. Populieren bloeien vroeg in het voorjaar. De mannelijke katjes zijn opvallend roze en vallen snel af. De vrouwelijke katjes worden bestoven door het stuifmeel dat door de wind is meegevoerd. Ze blijven tot in mei/juni hangen. Dan springt de doosvrucht open en komt het zaadje vrij. Het zaadje is omgeven door donzig pluis, zodat het gemakkelijk ver door de wind meegevoerd kan worden. Soms wordt er zoveel pluis geproduceerd dat de lucht er vol mee is, als bij een sneeuwbuï in de winter.

¶ Het blad verschijnt later dan de bloemen. De bladeren zijn driehoekig met afgeronde hoeken. De bladbasis is min of meer wig- tot hartvormig. Op de bladrand bevinden zich bij jonge bladeren fijne wimpertjes, die later afvallen.

¶ De populier levert in korte tijd waardevol hout op voor de houtverwerkende industrie. Het hout is zeer fijn en dicht van nerf. Het witte, grijsachtige kernhout is nauwelijks te onderscheiden van het spinhout. Populierenhout wordt in ons land zeer veel gebruikt. Het grootste gedeelte wordt uit onze eigen houtopstand geleverd. In het verleden was de klompenindustrie de grootste verbruiker van populierenhout. In de Achterhoek wordt de naam *klompenboom* nog vaak gebruikt met verwijzing naar het gebruik van het hout in de klompenmakerij. De luciferindustrie neemt nu een groot deel voor zijn rekening. Daarnaast wordt het hout gebruikt voor de

fabricage van triplex en voor hout dat *uit het zicht* blijft in de meubelindustrie. Populierenhout is alleen duurzaam als het niet met vocht in aanraking komt.

¶ Populierenhoutschool werd vroeger gebruikt tegen maagstoornissen, een vorm van remedie die nog altijd zijn toepassing vindt in het bekende Norit. De prachtige krul in de snorren van onze overgrootouders zou best wel eens in vorm gehouden kunnen zijn met behulp van populierenpommade, een mengsel van populierenbalsem, talk, was en rozenolie.

¶ De knopschubben bevatten een kleverig hars, dat een heerlijke balsemgeur verspreidt. Dit hars, propolis genaamd, wordt als geneesmiddel in zalfjes verwerkt.

¶ Een veel in populieren voorkomende halfparasiet is de maretak, ook wel mistletoe of vogellijm genoemd. Het is een plant die woekert in de kroon en daar een dichte, lichtgroene pruik van takken vormt. De plant voedt zich voor een deel met de levenssappen van zijn gastheer. Daarnaast maakt de maretak ook zelf suikers aan in zijn bladgroen. De populier moet wel wat voeding afstaan, vooral zouten, maar heeft daar zelf verder weinig last van.

¶ Doordat de Canada populier nog maar zo'n honderdzeventig jaar in ons land aanwezig is, speelt hij geen rol in het bestaan van oude verhalen of volksgeloof.

Vindplaats : Hof van Delftpark, Delft.

